

Programmaboekje

OCW Kennismarkt 2017

MAAK KENNIS!

OCW Kennismarkt 2017
lezingen | ateliers | expedities
23 maart | 15e | De Hoftoren

KENNISMENU

12.30-13.30

LEZING 1
Barcelonazaal
Ruben Mersch

LEZING 2
Bolognazaal
Sturing blootgelegd

ATELIER A
Lounge
Lerarenbeleid

ATELIER B
15.047
Arbeidsmarkt

EXPEDITIE I
Lissabonzaal
Cohortonderzoek

EXPEDITIE II
15.003
Genderproof beleid

Nudging & beleid
Circulair & Modulair
Diversiteitsbeleid cultuur
Inbreng ouders
Data studentenmobiliteit
Leraarambtenaren
21ste eeuwse vaardigheden

13.30-14.15

OCW DRAAIT DOOR!

over de
verkiezingen

*Koffie&thee
met live
muziek in de
lounge*

14.15-15.15

LEZING 3
Barcelonazaal
Trends nieuw kabinet

LEZING 4
Bolognazaal
TIMMS & PISA

ATELIER C
Lounge
Skills

ATELIER D
15.047
Digitale leermiddelen

EXPEDITIE III
Lissabonzaal
Kennisrotonde

EXPEDITIE IV
15.003
Jonge kind

Gelijke kansen
Regionaal co-makership
Van buiten naar binnen
Inbreng ouders
Internationalisering
Leraarambtenaren

15.15-16.00

OCW DRAAIT DOOR!

over
sociale
cohesie
en gelijke
kansen

*Koffie&thee
met live
muziek in de
lounge*

16.00-17.00

LEZING 5
Barcelonazaal
Citizen science

LEZING 6
Bolognazaal
Onderwijs & zorg

ATELIER E
Lounge
Selectie in het HO

ATELIER F
15.047
Wetenschapsagenda

EXPEDITIE V
Lissabonzaal
Journalistiek

EXPEDITIE VI
15.003
Cultuureducatie

Van buiten naar binnen
Inbreng ouders
Diversiteitsbeleid cultuur
Nudging & beleid
Docentprofessionalisering
Gelijke kansen

Doorlopend op het Kennisplein
Maak Kennis Match

PLATTEGROND

OCW Kennismarkt 2017

Maak kennis!

15.047

Lounge

Inschrijfbalie

OCW Draait Door

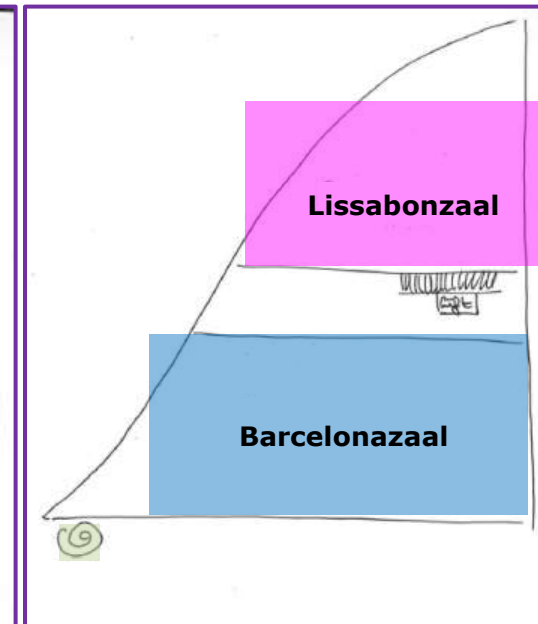
Kennisplein

Bolognazaal

15.003

15.040, 15.041, 15.029, 15.028, 15.024, 15.022, 15.021, 15.020, 15.015, 15.012, 15.009

Trap, wc V, wc H, Lift, Rekt, Trap, wc V, wc H, Lift, Trap, Ronde ruimte, Ronde ruimte

- Kennisplein met
Maak Kennis Match
- Kennis LEZINGEN
- Kennis ATELIERS
- Kennis EXPEDITIE

Omschrijving van de sessies

Lezing 1: Waarom iedereen altijd gelijk heeft

Of het nu gaat om de rol van de islam in de terroristische aanslagen, over de veiligheid van pesticiden of de huidskleur van het hulpje van Sinterklaas: waarom ontstaan er zo vaak twee kampen die er beiden van overtuigd zijn dat ze de wijsheid in pacht hebben? Waarom graven we ons zo graag in in de loopgraven van ons eigen gelijk? Ruben Mersch is bioloog en filosoof en schrijver van het boek *Oogklepdenken* (2012) en *Waarom iedereen altijd gelijk heeft* (2016). Hij probeert via het verband tussen kakkerlakken en ethiek, de laaghangende broeken van hiphoppers en het mysterie van de schone studentenkeuken ons denken te ontrafelen. Daarbij verwijst hij naar de nieuwste inzichten van psychologen, antropologen, biologen, filosofen en een achttiende-eeuwse predikant met een voorliefde voor biljart. Zijn onze emoties heer en meester over ons denken? Of zijn er manieren om dit tegen te gaan?

Lezing 2: Onze sturing blootgelegd

Wetenschappers Sietske Waslander, Edith Hooge en Henno Theisens onderzochten voor de NRO de sturingsdynamiek op de thema's taal en rekenen, burgerschap en lerende organisatie. Binnenkort verschijnt hun uitgebreide analyse waarin de nodige zenuwen worden blootgelegd. Op de Kennismarkt lichten ze voor het eerst een tipje van de sluier. Het onderzoek geeft inzicht en ongemak tegelijk en het levert de dringende vraag op: moeten we anders gaan sturen?

In deze workshop krijgen we allereerst een kijkje onder de motorkap: hoe gaan onderwijsinstellingen in de praktijk om met sturing vanuit Den Haag? Dat varieert van 'negeren' tot aan het ingrijpend veranderen van de eigen routines binnen de onderwijsinstelling. En stuiten we op de vraag waar verbetermogelijkheden liggen – waarbij de noties van de onderzoekers over de sturingsdynamiek in andere landen ons mede verder kunnen helpen.

Lezing 3: Trends nieuw kabinet

Wat is de betekenis van recente maatschappelijke en economische ontwikkelingen voor de beleidsagenda van OCW in het komende kabinet?

Anchrit Wille (universitair hoofddocent aan de Universiteit Leiden) zal ingaan op de nieuwe politieke scheidslijn op basis van opleiding. Zij heeft (samen met Mark Bovens) recent internationaal onderzoek gedaan naar de opkomst van diplomademocratieën en daarover een boek geschreven dat in juni verschijnt.

Vervolgens zal Bas ter Weel (hoogleraar economie aan de UvA en directeur van SEO) spreken over de gevolgen van economische trends zoals robotisering en flexibilisering van de arbeidsmarkt.

Wat betekent dit bijvoorbeeld voor het belang van verschillende vaardigheden en wat vraagt dat van het onderwijs?

Lezing 4: TIMSS & PISA

Onderzoeken zoals PISA en TIMSS maken het mogelijk om kennis en vaardigheden van leerlingen internationaal te vergelijken. In deze sessie staan de uitkomsten voor Nederland en Vlaanderen centraal. Martina Meelissen (Universiteit Twente) gaat in op de resultaten van TIMSS, met bijzondere aandacht voor de didactische vaardigheden van leraren. Isabelle Erauw (Departement Onderwijs & Vorming Vlaanderen) bespreekt de uitkomsten van PISA met een focus op de spreiding over laag- en hoogpresteerders en de relatie met achtergrondkenmerken. Trudie Schils (Universiteit Maastricht) reflecteert op de mogelijkheden die TIMSS en PISA bieden voor verder onderzoek. Tot slot volgt een discussie die start met reacties vanuit Vlaams en Nederlands beleidsperspectief, onder voorzitterschap van Jelle Kaldewaij (NRO).

Lezing 5: Citizen Science Lab

Citizen Science staat momenteel enorm in de belangstelling. Het past in de ontwikkeling naar een participatiemaatschappij. Nieuwe technologieën bieden bovendien steeds meer kansen voor 'burgeronderzoekers' om aan wetenschap bij te dragen. Maar wat is dat eigenlijk, citizen science? Wat levert het op? Wat vraagt dat van burgers? En: wat hebben ze er zelf aan?

Leren door doen staat centraal in dit 'citizen science lab'

Na een korte introductie ga je met elkaar aan de slag om zelf een plan voor een citizen science project te maken. Je krijgt hiervoor praktische handvatten van Frans Snik (Universiteit Leiden) en Lea den Broeder (RIVM/HvA). Een jury geeft feedback op de mooiste ideeën, maar de deelnemers hebben het laatste woord: zij bepalen welk plan het beste is en het verdient om ook echt uitgevoerd te worden.

Lezing 6: Zorg en onderwijs

Wat leren ervaringen in werkplaatsen over de mogelijkheden om de samenwerking tussen onderwijs en zorg te verbeteren?

Dorien Graas (Windesheim) en Sharon Stellaard (Vitree) vertellen over de ZonMw werkplaats 'Samen op School' in de regio Flevoland en IJsselland. In deze academische werkplaats proberen onderwijs en jeugdhulp samen met ouders en jeugdigen schooluitval van kwetsbare kinderen te voorkomen. Vervolgens geven Maartje van den Brand (Plein 013) en Ton van Houtert (Fontys) een presentatie over de NRO werkplaats Onderwijsonderzoek PO Tilburg (POINT). Deze professionele leergemeenschap richt zich op passend onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen.

Atelier A: Lerarenbeleid

Volgens de laatste cijfers stevenen we af op een flink lerarentekort. Vooral in het primair onderwijs, maar ook in het voortgezet onderwijs en MBO hebben we straks een probleem. Een plan van aanpak lerarentekort is onlangs naar de Tweede kamer gestuurd. Daarin kondigen de bewindslieden een aantal maatregelen aan. Een daarvan is de vraag *hoe we leraren kunnen behouden voor het onderwijs*. Hoe zorgen we dat leraren langer in het onderwijs blijven werken? Vooral starters blijken het moeilijk te hebben, zij krijgen niet altijd de steun die zij nodig hebben om hun draai te vinden in het vak van docent. Maar er zijn natuurlijk nog meer elementen die bepalen of een docent voor de klas blijft staan of vertrekt. Werkdruk bijvoorbeeld, maar ook professioneel HRM-beleid op scholen en van elkaar leren. We bespreken tijdens dit Kennisatelier ook de vraag *hoe docententeams beter kunnen samenwerken*. Wat is eigenlijk een goed team? En welke rol heeft OCW hierin? Gaan wij er wel over? En welke prikkels werken? Je bent van harte uitgenodigd om mee te denken en discussieren over deze beide thema's.

Atelier B: Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

In dit Kennisatelier denken we samen na over de aansluiting tussen mbo-opleidingen en de arbeidsmarkt. In het mbo is er een spanning tussen het opleiden voor een vak en het opleiden voor brede inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. Hoe kunnen we met deze spanning omgaan? Er zijn voorbeelden van mbo-opleidingen waar studenten prima aan het werk komen na diplomering, maar niet in de sector waarvoor ze worden opgeleid. Dit geldt bijvoorbeeld voor de sportopleidingen, de zakelijke dienstverlening en de horeca, omdat deze studenten vaak beschikken over goede sociale vaardigheden. Is deze vorm van mismatch een probleem? Beroepen zijn geen statische gegevens. Nieuwe beroepen ontstaan en andere beroepen verdwijnen. Hoe kunnen mbo-opleidingen daarop inspelen en in nauw contact blijven staan met de ontwikkelingen in het beroepenveld? Denk je mee?

Atelier C: Skills

De beleidsdiscussie over de het leren van skills in de klas loopt nu ruim twee jaar. Langzaam worden de contouren van een kerncurriculum, waarin ook skills een belangrijk rol hebben, duidelijk. De vraag die in het beleidsatelier centraal staat, is dan ook een reflectieve: Welke kansen en risico's brengt de huidige beleidsinsteeek met zich mee en ziet het ministerie nu geen belangrijke zaken over het hoofd? Zijn er geen blinde vlekken, of zaken waar niet bij stil is gestaan? Na een inleiding van de beleidsdirecties PO en VO zal er in groepjes gediscussieerd worden over zowel de inhoud van het (beoogde) curriculum, alsook de vraag hoe skills gemeten en getoetst kunnen worden en wat daarvan de wenselijkheid is.

Atelier D: Digitale leermiddelen

De nieuwe generatie digitale leermiddelen biedt kansen om de kwaliteit en aantrekkelijkheid van onderwijs te verbeteren. Maar er valt nog een hoop te ontdekken over wat werkt en wat niet.

Hoe kunnen we als onderzoekers en beleidsmakers sneller tot goede inzichten komen? Wat is nodig om de kennisbasis te vergroten en de inzichten in nieuwe producten te laten landen? Welke praktische stappen kunnen we komend jaar zetten? Denk je mee?

Atelier E: Gelijke kansen bij selectie aan de poort

Verschillende opleidingen in het hoger onderwijs maken gebruik van de mogelijkheid om te selecteren aan de poort. Voor bepaalde groepen kandidaat-studenten, bijvoorbeeld kandidaat-studenten die wat onzeker zijn over de stap naar het hoger onderwijs en kandidaat-studenten van wie de ouders niet hebben gestudeerd, lijkt de stap om deel te nemen aan de selectieprocedure te groot (negatieve zelfselectie). Tijdens de selectieprocedure speelt de achtergrond van de kandidaat mogelijk ook een rol. Zo kan het voorkomen dat studenten met lager opgeleide ouders of studenten met een bi-culturele achtergrond lager worden ingeschat (impliciete bias).

Tijdens deze sessie gaan we aan de slag met twee vragen: Hoe kan ongewenste zelfselectie bij selectieve opleidingen worden voorkomen en hoe kan een selectieprocedure worden vorm gegeven en uitgevoerd waarbij impliciete bias geen rol speelt?

Atelier F: De wetenschapsagenda

Wat zijn op dit moment dé kennisvragen op het terrein van onderwijs, cultuur, wetenschap maar ook digitalisering en big data? In deze sessie wordt u uitgenodigd om hierover met scherpe adviezen te komen die bruikbaar kunnen zijn voor het komend kabinet.

Basis voor het gesprek is de Nationale Wetenschapsagenda. Deze Agenda is opgesteld op basis van bijna 12.000 vragen van de samenleving aan de wetenschap. Deze vragen zijn vervolgens verwerkt tot 25 routes die de volle breedte van de wetenschap en de maatschappelijke uitdagingen van nu bestrijken. Behoorlijk wat vragen en een aantal routes zijn relevant en actueel voor het onderwijs-, cultuur en wetenschapsbeleid. In deze sessie hoort u ook over de actuele stand van zaken rond de implementatie van de Agenda en een voorbeeld van de relevantie ervan voor de kunst-, cultuur en erfgoedsector.

Expeditie I: Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs

Dit jaar is het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO) van start gegaan. Het NCO is een initiatief van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderwijs. Met het NCO wordt beoogt de onderzoeksdruk bij Nederlandse scholen te verminderen en de opbrengsten van onderwijsonderzoek voor die scholen te vergroten, en tegelijkertijd te garanderen dat onderwijsonderzoekers de beschikking hebben over grootschalige, kwalitatief hoogwaardige gegevens over scholieren in het Nederlandse onderwijs. Het NCO combineert daartoe verschillende bestaande gegevensbronnen, en koppelt deze gegevens waar mogelijk aan landelijke en internationale surveys.

Nationaal coördinatoren Rolf van der Velden en Mark Levels komen vertellen hoe het NCO in de praktijk werkt. Ze geven inzicht in het doel en de opzet van het NCO, belichten de juridische, technische en organisatorische uitdagingen en oplossingen, en geven inzicht in de stand van zaken. Ook laten ze zien op welke wijze scholen en hun bestuurders praktisch kunnen profiteren van het NCO.

Expeditie II: Genderproof OCW-Beleid

Of je nu onderwijs-, cultuur- of wetenschapsbeleid maakt of het personeelsbeleid voor OCW zelf... door het beter leren kijken naar en rekening te houden met genderaspecten is het resultaat van je werk altijd beter. Wat is gender voor jou? Hoe 'gendersensitief' doe jij je werk eigenlijk? Dat betekent rekening houden met de maatschappelijke rollen die aan mannen en vrouwen worden toegeschreven, de machtsverhoudingen en afhankelijkheden in relaties en de manier waarop gender het beeld van onszelf en van elkaar kleurt.

Je gaat aan de slag met opdrachten en na afloop van deze interactieve workshop heb je handvatten om de volgende dag meteen toe te passen.

Catherine Bij de Vaate (Atria kenniscentrum voor emancipatie en vrouwengeschiedenis) verzorgt de workshop. Zij is beleidsadviseur, specifiek op het thema (gender) stereotypes, het integreren van genderperspectief in beleid, arbeid en zorg. Ze is lid van het Expert Forum van EIGE, het Europees Instituut voor Gender Gelijkheid.

Expeditie III: De Kennisrotonde

Wat is het effect van de vroege doorstroom door de 1 januari grens van leerlingen naar groep 3 voor hun schoolloopbaan? Wat is bekend over de relatie tussen schoolprestaties van studenten en onderwijskundig leiderschap in het mbo? Twee voorbeelden van vragen beantwoord door de Kennisrotonde. De onderliggende gedachte achter dit online loket is betere benutting van kennis uit onderzoek in het onderwijs door de beantwoording van kennisvragen van onderwijsprofessionals. Zo dragen we bij aan verbetering en vernieuwing van het onderwijs. Hoe we dat doen? Dat vertellen we tijdens onze expeditie. Samen rijden we de rotonde op: van vraagarticulatie tot kennisbenutting!

Expeditie IV: Het jonge kind: voorschoolse educatie

Voorschoolse educatie dient twee doelen: voorkomen van onderwijsachterstanden en verhogen van de arbeidsparticipatie van jonge ouders. Maar werkt het en zoja, is breder toegankelijke of kwalitatief hoogwaardigere voorschoolse educatie noodzakelijk, of simpelweg erg duur? Jasper Jans (OCW), Thomas van Huizen (Universiteit Utrecht) en Karen van der Wiel (CPB) bieden een kijkje in de keuken. Jans gaat in op wat de beleidsmaker moet weten om hierover te beslissen, Van Huizen kijkt met een academische bril naar het maatschappelijk rendement en van der Wiel maakt een kosten-baten afweging. Alle drie schreven een artikel in het maartnummer van economenblad ESB (verkrijgbaar voor alle deelnemers). Hoofdredacteur van ESB Jasper Lukkezen zal de sessie voorzitten.

Expeditie V: Nieuwe ontwikkelingen in de journalistiek

Welke nieuwe ontwikkelingen doen zich voor in de journalistiek? Wat karakteriseert nieuwe initiatieven, zoals Blendle, De Correspondent, Follow the Money, Jalta, Reporters Online, TPO of Journalism? Wat is er innovatief, en kunnen ze in de markt overleven (als de startsubsidies op zijn). Ook platforms zoals Facebook begeven zich op journalistiek terrein. In relatie tot de nieuwe ontwikkelingen wordt wel gesproken over de filterbubble waarin lezers terecht komen als ze zich naar hun eigen voorkeuren laten bedienen. Zijn daar inderdaad aanwijzingen voor of is het tegendeel het geval? Alexander Pleijter werkt als universitair docent bij de opleiding Journalistiek en Nieuwe Media van de Universiteit Leiden. Daarnaast is hij coördinator van De Nieuwe Reporter en het project Nieuwe Journalistiek van het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten.

Expeditie VI: Cultuureducatie en burgerschap

Hoe kan kunstreflectie bijdragen aan de ontwikkeling van democratisch burgerschap van jongvolwassenen? Hoe kan kunsteducatie in het VO leerlingen ondersteunen om zich te verhouden tot zichzelf en hun omgeving? Niet door te leren wat kunst is of zou moeten zijn, maar door met en via kunst naar jezelf en je omgeving te kijken, aldus Jantien Kurpershoek, pas afgestuurd aan de master Kunsten, Cultuur en Media van de Rijksuniversiteit Groningen met als specialisatie kunsteducatie en kunstfilosofie.

Recent onderzoek van de Onderwijsinspectie laat zien dat scholen moeite hebben met het verder vormgeven van burgerschapsonderwijs. Wat kunnen scholen leren van wetenschappelijk onderzoek en 'good practices' op scholen? En wat kan de rol van beleid zijn daarbij? Anne Bert Dijkstra is bijzonder hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam en werkzaam bij de Inspectie van het Onderwijs. Eind 2016 heeft hij samen met collega's van de HvA en het Kohnstamm Instituut een rapport gepubliceerd: 'Onderwijs in burgerschap: wat scholen kunnen doen'.

Maak Kennis Match

De Maak Kennis Match is een match tussen kennisvragen en de aanwezige expertise op het grote kennisplein. Er zijn thematafels over uiteenlopende onderwerpen, waar je met anderen in gesprek kunt gaan. De tafelgesprekken worden begeleid door medewerkers van OCW en andere organisaties. Sommige thema's komen in elke ronde terug. Andere thema's wisselen elkaar af. Ook is er gelegenheid om eigen thema's in te brengen.

Thema's ronde 1

1. Nudging & Beleid – Lisanne Grimberg (OCW)
2. Circulair & Modulair – Nadia Verdeyen en Jason Hoogerburg (Centre of expertise Smart Sustainable Cities)
3. Diversiteitsbeleid cultuur – Barbara Ferdinand (OCW)
4. Inbreng Ouders – Peter Hulsen (Ouders & Onderwijs)
5. Data over studentenmobiliteit – Daan Huberts (EP Nuffic)
6. Leraar-ambtenaren – Rosa du Pré (OCW)
7. 21ste eeuwse vaardigheden – Ingrid Christoffels (ECBO)

Thema's ronde 2

1. Gelijke kansen – Monaim Benrida (OCW)
2. Regionaal co-makership – Gerard Krikken, Anna Veeneman & Marjolanda Hendriksen (Regionaal Co-makership)
3. Van buiten naar binnen – Jorien Weterings en Sara Brink (OCW)
4. Inbreng Ouders – Peter Hulsen (Ouders & Onderwijs)
5. Onderzoekslijn internationalisering – Adinda van Gaalen (EP Nuffic)
6. Leraar-ambtenaren – Rosa du Pré (OCW)

Thema's ronde 3

1. Van buiten naar binnen – Jorien Weterings en Sara Brink (OCW)
2. Inbreng Ouders – Peter Hulsen (Ouders & Onderwijs)
3. Diversiteitsbeleid cultuur – Barbara Ferdinand (OCW)
4. Nudging & Beleid – Marc van der Steeg (OCW)
5. Docent professionalisering – Pieter Baay (ECBO)
6. Gelijke kansen – Monaim Benrida (OCW)